ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ: ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНГА БАҒИШЛАНГАН МАҚОЛАЛАРНИ ГАЗЕТАНИНГ 2 ВА 3-БЕТЛАРИДА ЎҚИЙСИЗ.

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

30 июль, сешанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 152 (1405)

Бугуннинг гапи

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ: БМТ БИЛАН ҲАМКОРЛИК ЛОЙИҲАСИ

Мамлакатимизда давлат мулкини хусусийлаштириш ва кўп укладли иқтисодни таркиб топдиришга қаратилган тадбирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ўзбекистоннинг бу соҳада эришаётган муваффақиятлари жаҳон жамоатчилиги ўртасида катта қизиқиш уйғотаяпти.

Яқинда республика давлат мулкини хусусийлаштириш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитасида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан ҳамкорликда хусусийлаштириш жараёнини чуқурлаштириш ва шахсий секторни янада ривожлантиришга оид лойиҳа ҳужжати имзоланди. Уни БМТ томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик, Ўзбекистон томонидан Давлат мулки қўмитаси раисининг ўринбосари М. Мирсоатов имзоладилар. Ушбу лойиҳани хусусийлаштириш жараёнини чуқурлаштиришга қаратилган аввалги иккита лойиҳанинг мантиқий давоми, дейиш мумкин. Ундан кўзда тутилган асосий мақсад давлатимизнинг бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтиши борасидаги иқтисодий сиёсати ҳамда хусусийлаштиришга йўналтирилган дастурини изчил амалга оширишдан иборатдир.

Ҳужжатда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 18 майда қабул қилинган «Инвестиция фондларини тузиш тўғрисида»ги қароридан келиб чиқадиган вазифаларга катта аҳамият берилган.

Шунингдек, лойиҳада хусусийлаштиришга дахлдор бошқа муассасалар, институтлар ва идоралар билан яқин ҳамкорлик ўрнатиш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ҳамда хусусийлаштириш жараёни билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишга қаратилган янги ҳужжатлар ишлаб чиқиш, уларнинг бажарилишини изчил назорат қилиш кўзда тутилади. Лойиҳани амалга ошириш учун халқаро ташкилотлар ва институтлар, шунингдек, бир қатор чет эллик ҳамда маҳаллий экспертлар, етакчи иқтисодчилар жалб этилган.

Ҳ. ОРИФЖОНОВ,
Республика Давлат мулки қўмитаси ҳузуридаги хусусийлаштиришга кўмаклашувчи гуруҳ эксперти.

Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида сўз юритилган эди

АСЛ ПАХТАКОР ҒЎЗАНИ КУНДА КУЗАТАДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Президент Ислом Каримов раислигида бўлиб ўтган мажлисида «Август — ҳосил тўплашда, кўсаклар сонини оширишда муҳим палла. Халқда асл деҳқон бу ой давомида техникасини даладан олиб чиқмайди, деган гап бор. Бугунги кунда тегишли вазирлик ва уюшма раҳбарлари ҳамда мутахассисларнинг ўрни далада бўлиши, барча пахтакорларга ёрдам бериши зарур»лиги алоҳида таъкидланди.

Олимларнинг айтишича ғўза чекланмаган миқдорда ҳосил тўплаш хусусиятига эга экинлардан бири. Аммо ҳосил тугунчаларининг кўп қисми табиий тўкилиб, нобуд бўларкан. Хўш, бу ҳол ўсиш даврининг қайси муддатларида кўпроқ юз беради? Бунинг олдини олиш чоралари борми? Деҳқонлар ғўза шона ташламаслиги учун нималар қилиш кераклигини билишадими?

Фарғона давлат университети кафедра мудири, қишлоқ хўжалик фанлари доктори ОДИЛЖОН ИБРОҲИМОВ бу ҳақда шундай мулоҳаза юритади.

— Агар ғўзага ҳамма биокомпонент ва намлик у талаб қиладиган миқдорда етказиб берилса, гектаридан 160 центргача ҳосил олиш мумкинлигини, ҳатто, тажрибали пахтакорларнинг ҳам кўпчилиги билмаса керак. Гидропоника шароитида ҳар туп ғўзада 200 граммгача етказиб ҳосил тўпланаётгани бунинг исботидир.

Тўғри, табиий шароитда бунга эришиб бўлмайди. Аммо тўйимли озуқа моддалари, ҳаво, ёруғлик, иссиқлик ва намлик етишмаслиги таъсирида ҳосил элементларининг кўп фоизи табиий тўкилиб кетишини ҳисобга олсак, кўриниб турибдики, ҳосилдорликни ҳозиргига нисбатан сезиларли даражада оширишнинг имкони ҳам, иложи ҳам бор. Бу, аввало, хўжалик раҳбарлари, мутахассислари, қолаверса, оддий пахтакорларнинг билими, тажрибаси, ҳафсаласи ва саъй-ҳаракатига боғлиқ.

Ғўзани иссиқсевар ўсимлик деймиз. Бироқ ҳароратнинг 38 даражасидан юқориси ортиқчалик қилади. Шуниси ҳам борки, ғўза ҳосил элемантларининг 75-80 фоизини июль ва август ойларида тўплайди. Бу давр ёзнинг энг иссиқ яъни чилласига тўғри келади. Бинобарин, ғўза айнан шу даврда ҳосил элемантларини мумкин қадар камроқ тўкишининг эвини қилиш керак.

Тупроқ нами ва ҳаво ҳароратининг доимо бир маромда сақланиши ҳосил тугунчаларининг ортиқча тўкилиб кетмаслигида муҳим аҳамиятга эга бўлади. Июль, август ойларида ғўза пайкалларида тупроқнинг нами, атроф-муҳит хусусиятларидан қатъий назар 70-75 фоиздан кам бўлмаслиги керак. Бунга эришишда ғўзани қай пайтда ва қандай суғоришда гап кўп. Сувнинг асосий аҳамияти шундаки, биринчидан, ўсимлик тўқималаридаги ҳароратни изга солиб туради. Иккинчидан, ғўза танаси билан пайкалдаги ҳаво ҳароратининг бир маромда бўлишини таъминлайди ва мослаштиради. Қолаверса, ўғитларнинг ғўзанинг ўсиши ва ривожланишига самарали таъсирини ҳам таъминлайди. Шу тариқа нам ва озиқа элементларининг ўзаро мувофиқлашган миқдори биосинтез жараёни учун қулай шароитни вужудга келтиради ва ғўзанинг юқори ҳароратга нисбатан бардошини оширади. Бу эса ғўза тупидаги ҳосил элементларининг нам сақлаш қобилиятини ошириб, уларнинг тўкилишини камайтиради. Агар шу даврда намлик етишмаса, шона, гул ва кўсакларга намлик (сув) орқали борадиган озиқа моддалари камайиб, оқибатда 10-12 центнергача ҳосил йўқотиш мумкин.

Демак, ҳарорат кўтарилиб кетган даврда ҳеч иккиланмай, тунги суғоришни тўғри йўлга қўйиш лозим. Айниқса, ғўзанинг «Юлдуз», «Тошкент-6», «Фарғона-3» «АН-Боёвут-2» каби эртапишар навларини кунлар исиб кетган кезларда чанқатиб қўйиш ёки кечикиб суғориш тўпланган ҳосилнинг тўкилиб кетишига олиб келади. Негаки, ғўза шона, гул ва кўсакларни озиқа моддалари билан сув орқали таъминлайди. Демак, бу пайтда берилган сув ғўзани ғовлатмайди, аксинча ҳосилни бўлиқлаштиради.

Қолаверса, бу йилги об-ҳавонинг беқарорлиги деҳқонларни алдаб қўйиши мумкин. Ҳароратнинг гоҳ пасайиб, гоҳ қаттиқ исиб кетиши эҳтимолдан ҳоли эмаслигини унутмаслик лозим. Тупроқдаги намлик 70 фоиздан кам бўлмай тургани маъқул.

Юқорида таъкидлаганимиздек, ҳарорат 35-36 даражадан ошганда ғўзадаги ҳосил элементларининг тўкилиши кучаяди. Аммо органик ўғитга тўйинган ғўза иссиққа бардошли бўлади. Чунки, маҳаллий ўғитлар таркибида ҳар хил тўйимли озиқа моддалари сероб бўлиб, улар ҳосил тугунчалари бандини мустаҳкам қилади. Демак, имконият бор жойларда ғўзага кўпроқ маҳаллий ўғит бериш чораларини кўриш лозим.

Август ойидаги сувдан сўнг ўтказиладиган культивация чоғида, албатта, эҳтиёт чораларини кўриш керак бўлади. Яъни культиваторнинг ишчи органлари юмшоқ мато билан ўралган, ғўза илдизидан узоқроқ ва аввалги культивацияларга нисбатан саёзроқ бўлиши зарур. Ана шунда ғўза туплари ҳам, илдизлари ҳам шикастланмай, ҳосил тугунчаларининг ривожи учун тўлиқ хизмат қилади.

Хулоса шуки, ушбу тадбирлар август ойида обитобида ўтказилса, ҳар туп ғўзада камида икки-уч дона ортиқча кўсак сақлаб қолишга эришилади. Бу эса ҳар гектар майдондан қўшимча 4-6 центнер ҳосил олинади деган гапдир.

«Халқ сўзи» газетасининг қишлоқ хўжалик мажмуи бўйича шарҳловчиси
А. ЙЎЛДОШЕВ тайёрлади.

Факт ва шарҳ

«БУНАҚАСИ ҲАЛИ БИРЖА ФАОЛИЯТИДА БЎЛМАГАНДИ»

Биргина июнь ойида 419,9 млн. сўмлик акция сотилди. Бу ярим йиллик биржа оборотининг 37 фоизи демакдир.

Маълумки, ҳозир мамлакатимизда 4,5 мингга яқин акционерлик жамиятлари ишлаб турибди. Уларга Давлат мулки қўмитаси лицензиясига эга бўлган 133 брокерлик идоралари хизмат кўрсатмоқда. Республика қимматбаҳо қоғозлар бозорини ривожлантириш, олди-сотди ишларини йўлга қўйиш кўпроқ ана шу идора вакиллари зиммасида.

Айниқса, Республика биржа марказида бира тўла 84 та автоматлаштирилган брокерлик жойларининг ташкил этилиши улар учун улкан имкониятлар эшигининг очилишига замин яратди. Бундан ташқари, биржада шу йилнинг апрель ойидан бошлаб электрон ва локал компьютерлар орқали вилоятлардан брокерлик идоралари билан олди-сотди ишларининг йўлга қўйилиши қимматли қоғозлар бозорининг кескин авж олишига туртки бўлмоқда. Биржада ҳафтада уч маротаба қимматбаҳо қоғозларнинг олди-сотди ишлари йўлга қўйилди.

— Қимматли қоғозлар бозорининг янгича тус олишига туртки бўлаётган омиллардан бири Ўзбекистон Республикасининг яқинда қабул қилган «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонундир,— дейди «Тошкент» республика фонд биржасининг раиси М. Мирсоатов. — Чунки шу пайтта қадар акциядорларимизда қимматли қоғозларга нисбатан ишончсизлик бор эди. Ушбу қонуннинг қабул қилиниши харидорларнинг акцияга бўлган ишончини кучайтирибгина қолмай, балки уларнинг қимматли қоғозлар бозорига дадил кириб келиши учун замин ҳозирлади.

Биргина мисол, 1995 йил мобайнида биржамиз бўйича, 1,3 млрд. сўмлик акция сотган бўлсак, шу йилнинг олти ойида 770 та акционерлик жамиятининг 1,7 млрд. сўмлик акциясини сотишга эришдик, Қонун қабул қилингач эса аниқроғи шу йилнинг июнь ойида 1,130,7 минг дона акция 419,9 млн. сўмга сотилди. Бу ярим йиллик биржа оборотининг, 37 фоизи демакдир. Аниқ ишонч билан айтаманки, ҳали биржа фаолиятида бунақаси бўлмаган. Умуман олганда, бу кўрсаткичлар ўтган йилга нисбатан 15,6 марта кўпдир.

Биржада сотилаётган акцияларнинг асосий харидорлари эса кўпроқ агросаноат мажмуи, саноат, қурилиш, транспорт, алоқа ва маиший хизмат тизимидагилар бўлмоқда. Бу уларнинг қимматли қоғозларга бўлган юксак ишончи далолатидир.

Яна бир гап. Яқинда республика биржасининг электрон савдо тизими Бухоро филиалига ҳам уланди. Эндиликда бухоролик брокерлар Тошкентга овора бўлиб, келиб ўтирмай тўғридан-тўғри электрон тизими орқали савдода иштирок этишлари мумкин.

Айни пайтда эса биржа маъмурияти қимматли қоғозлар бўйича, халқаро алоқаларни йўлга қўйиш мақсадида жаҳоннинг бир неча фонд биржалари, компания ва фирмалари билан ҳамкорлик қилишга ҳаракат қилмоқда.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи»нинг банк ва қимматли қоғозлар бўйича шарҳловчиси.

UZINFO МАРКАЗИ
ДУНЁ: ЭНГ СЎНГГИ ВОҚЕАЛАР

ПРЕЗИДЕНТ МАКТУБЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

АҚШнинг Яқин Шарқдаги махсус вакили Деннис Росс Сурия Президенти Ҳафиз Асад, Иордания қироли Ҳусайн ва Уммон султони Қобус ибн Саидга АҚШ президенти Билл Клинтоннинг мактубини топширди.

Мактубда жумладан шундай дейилади: «Америка Қўшма Штатлари Яқин Шарқдаги можароларни тинч йўл билан ҳал қилиш борасида бундан кейин ҳам ташаббускорлигини давом эттиради». Шунингдек, Деннис Росс Иордания, Сурия ва Уммондан кейин Тель-Авивга келиб, Исроил Президенти Бинямин Нетаняху билан учрашди. Суҳбат чоғида Исроил ва унга қўшни араб давлатлари ўртасидаги ўзаро муносабатларни яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар ҳақида фикрлар алмашиб олинди.

ҚОНУНГА ҚАРШИ ЧИҚИШДИ

Испания ҳукумати АҚШнинг «Эрон ва Ливияда фаолият юритаётган хорижий ширкатларга нисбатан жазо чоралари қўллаш ҳақидаги қонун»ини номаъқул, деб топди.

Испания Ташқи ишлар вазирлиги дипломатия ахборотлари бошқармаси бошлиғи И. Ариас мухбирлар билан суҳбатда жумладан шундай деди: «Биз халқаро ҳуқуқ тамойилларига зид келадиган ҳамда умумжаҳон тижорат ташкилоти фаолиятига путур етказадиган бундай қонунларга қаршимиз».

ҲУКУМАТ ТАРКИБИ ЎЗГАРМОҚДА

Улан-Батордан олинган хабарларга қараганда, Мўғулистон Буюк Хурали ҳукумат таркибига талай ўзгартишлар киритмоқда.

Министрлар Кенгаши ҳақидаги қонунга тузатишлар киритилиши натижасида мавжуд 15 министрлик ўрнига тўққиз министрлик ташкил қилинадиган бўлди. Хурал вакили Нгутжмийн Саокюпанинг таъкидлашича, Буюк Хуралнинг бундай қарорга келиши бошқарувни такомиллаштириб, ижро этувчи органлар масъулиятини янада кучайтиради.

СУДГА БЕРИШ НИЯТИДА

Таниқли рус режиссёри, машҳур «Оскар» мукофоти совриндори Никита Михалков Американинг «Дабл-ю-эм-эн би» телекомпаниясини судга бермоқчи.

Кино режиссёрнинг таъкидлашича, мазкур кинокомпания унинг бир неча фильмини рухсатсиз намойиш этиб, муаллифлик ҳуқуқини паймол этган.

ИСЛОҲОТЛАР МУСТАҲКАМ ҲУҚУҚИЙ НЕГИЗГА АСОСЛАНСИН

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳайъатининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Унда Республика адлия, суд органларининг биринчи ярим йилликдаги фаолияти якунлари муҳокама қилинди. Республика раҳбариятининг йўл-йўриқлари, мамлакат Проезиденти Ислом Каримов изчиллик билан амалга ошираётган сиёсат асосида қонунга риоя этишни мустаҳкамлаш, одил судлов савиясини яхшилашга доир навбатдаги вазифалар белгиланди.

Ҳайъат мажлисида республикамиздаислоҳотларнинг ҳуқуқий негизларини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадида қонунчиликни такомиллаштириш, янги қонунлар ва меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқиш жараёнида янги меҳнат кодексини кучга киритишга доир тадбирлар амалга оширилгани, «Адвокатура тўғрисида», «Нотариат тўғрисида» ва бошқа бир қанча қонунлар тайёрланиб, муҳокама қилиш учун Олий Мажлисга тақдим этилгани, янги фуқаролик-процессуал кодекси лойиҳаси ишлаб чиқилгани, янги фуқаролик кодексини, божхона кодексини такомиллаштириш ишлари давом этаётгани таъкидлаб ўтилди.

Республика Конституцион суди, Олий суди, Олий хўжалик суди, Прокуратураси ва Ички ишлар вазирлигининг фаол иштирокида, ҳуқуқшунос олимлар жалб этилиб, Олий Мажлис кенгашида тасдиқланган «Суд ислоҳотини янада ривожлантириш дастури» ишлаб чиқилди. Олий Мажлиснинг мазкур қарорини ҳамда дастурни бажариш учун республикада суд ислоҳотини янада такомиллаштириш ва ривожлантиришга, судларнинг ҳақиқий мустақиллигини таъминлашга қаратилган тадбирлар амалга оширилди. Бу борадаги ишлар жадал давом эттирилмоқда.

Вазирлик ва унинг жойлардаги органлари, судлар зарур ходимларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларни тайёрлаш ва тарбиялаш юзасидан собитқадамлик билан иш олиб бормоқда.

Шу билан бирга ҳайъат мажлисида демократик, ҳуқуқий давлат қуриш шароитида адлия органлари ва судлар зиммасига юклатилган муҳим вазифаларни бажаришида уларга халақит бераётган камчилик ва нуқсонлар, ҳал қилинмаган муаммолар кескин ва муросасиз муҳокама қилинди. Тошкент шаҳри ва Хоразм вилоятида адлия органлари ва судлар фаолиятини текшириш натижалари юзасидан жиддий камчилик ва хатоларга йўл қўйгани учун бир қанча масъул судьялар вазифасидан бўшатилиб, уларга интизомий чора кўрилди.

Бозор иқтисодиёти инфрастуктураси вужудга келаётган ва ривожланаётган шароитда нотариал хизматнинг аҳамияти тобора ортиб бориши эътиборга олиниб, вазирлик ҳайъатининг қарорига биноан республикада нотариуслар аттестациядан ўтказилди. Бу тадбирдан олдин уларнинг фаолияти обдон текширилди. Натижада 39 нафар нотариус ишдан четлатилди, 8 нафарининг лавозими пасайтирилди, 76 нафар нотариус шартли равишда аттестациядан ўтказилди. Бу тадбир нотариал хизмат ходимлари сафини сезиларли даражада мустаҳкамлаш,«Нотариат тўғрисида»ги қонун лойиҳасига муҳим ўзгартиришлар киритиш имконини берди.

Ҳайъат амалга оширилган ишларни танқидий таҳлил этиш асосида адлия органлари ва судларнинг асосий эътиборини йўл қўйилган камчиликларни тугатишга қаратди, фаолиятини такомиллаштиришга доир аниқ чора-тадбирларни белгилаб берди.

Ҳайъат мажлисида республика адлия вазири С. Мирсафоев нутқ сўзлади.

(ЎзА).

ЯНГИЛИКЛАР ЯНГИЛИКЛАР ЯНГИЛИКЛАР

«Халқ сўзи» ва «ЎзА» мухбирлари хабар қилади

БАХТНИНГ ШИФОБАХШ СУВИ

Бахт — Сирдарё вилоятининг тез ривожланиб бораётган кенжа шаҳарларидан бири. Бу ерда ўндан зиёд корхона фаолият кўрсатмоқда, уларда хилма-хил халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилаётир. Куни кеча эса яхна ичимликлар заводи ишга туширилди. Италия технологияси асосида қисқа муддатда қуриб фойдаланишга топширилган бу корхонада соатига 2500 шиша яхна ичимлик тайёрланади. Шуниси эътиборлики, бу сувлар экологик жиҳатдан мусаффо ва шифобахшдир.

«Ўртаосиётранс» республика бирлашмасининг Тошлоқ автокорхонаси жамоаси хизматидан туман аҳолиси мамнун бўлмоқда.

СУРАТДА: (чапдан) автокорхона бош муҳандиси Абдубаннob Жўрабоев, навбатчи механик Жалолиддин Омонов ва экспедитор Бахтиёржон Мирзахалиловлар навбатдаги рейсга чиқиш олдидан.

М. САРИМСОҚОВ тасвирга олган.

УЧТА «ДАМАС» МИКРОАВТОБУСИ АЖРАТИЛДИ

Андижондаги «Ризқ» ҳиссадорлик жамияти жамоаси шаҳар даволаш муассасаларида рўйхатда турувчи қандли диабет касали билан хасталанганлар ва биринчи гуруҳ ногиронлари уйларига парҳез нон олиб бориб беришни йўлга қўйди. Бунинг учун кетадиган транспорт харажатлари корхона олаётган фойда ҳисобига қопланади. Шу мақсадда махсус жиҳозланган учта «Дамас» микроавтобуси ажратилди.

ЙЎЛКАЛАР УЧУН НАҚШИНКОР ПЛИТАЛАР

«Хоразмқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг уй-жой қурилиш комбинатида йўлкалар учун нақшинкор плиталар ишлаб чиқарила бошланди.

Нисбатан арзон бундай плиталарни қўлда териш мумкин. Илк плиталар Урганч шаҳрининг энг йирик — ал-Хоразмий кўчаси йўлкаларига ётқизилди. Комбинатда ҳар куни 30 квадрат метр шундай маҳсулот тайёрланмоқда.

Пойтахтимизнинг Амир Темур шоҳкўчасидаги кўркам бино Юнусобод туман никоҳ уйига берилди.

Бу қувончли воқеани жажжи Назокат Шерзод қизининг ота-онаси узоқ вақт эслаб юрадиган бўлди. Туман ҳокими Тошмат Маҳаметов уларга тантанали вазиятда боланинг туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ва эсдалик совғаси топширди.

МАНФААТДОРЛИК САМАРАСИ

Чимбой тумани сув хўжалиги бошқармаси ходимлари йил бошидан буён далаларга режадагидан 20 миллион кубметр кўп сув юборилишига эришди. Бошқарма махсус бригадалари ҳозирдаёқ айрим суғориш тармоқларини таъмирлашга киришди. Жамоани ижтимоий ҳимоялашни яхшилаш муваффақият омили бўлмоқда. Улар юз гектарли ёрдамчи хўжаликда етиштирилаётган сабзавот ва мевалардан баҳраманд бўлмоқда. Гўшт ва сут ҳам ўзларидан чиқмоқда.

САҲРОЛАР БАҒРИДА ЯШНАГАН МАКОН —

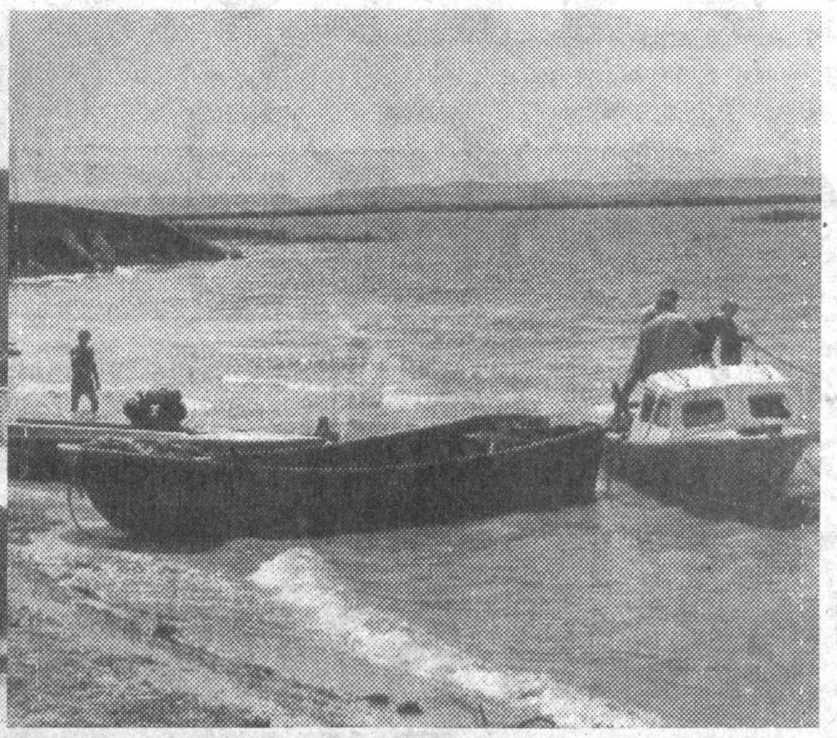

ФАКТЛАР, РАҚАМЛАР

● Қорақалпоғистон Республикаси 1932 йил 20 мартда ташкил топган. Майдони 164,9 минг квадрат километр, аҳолиси 1420 минг киши.

* * *

● Қорақалпоғистонда 15 та маъмурий туман, республика аҳамиятидаги еттита, туманларга бўйсунувчи бешта шаҳар бор. Пойтахти Нукус шаҳрида 191 мингдан зиёд аҳоли яшайди.

* * *

● 389 мингдан зиёд киши халқ хўжалигида банд бўлиб, шундан 164 минги қишлоқ хўжалиги, 62 минги халқ таълими, 36 минги саноат, 29 минги қурилиш, 30 минги соғлиқни сақлаш соҳаларида ишлайди.

* * *

● 1995 йилда Қорақалпоғистон саноат корхоналари 5,5 миллиард сўмлик маҳсулот тайёрлади.

* * *

● Ўзбекистон бўйича устивор йўналишга эга бўлган 10 та йирик қурилиш белгиланган бўлса, шундан учтаси — Қўнғирот сода заводи, Туямўйин-Тахтакўпир ичимлик суви йўли, «Учқудуқ-Тўрткўл-Султон Увайс бобо» темир йўллари қурилиши бевосита Қорақалпоғистонга алоқадордир.

* * *

● Мустақиллик йиллари Қорақалпоғистонда «Катекс», «Элтекс» каби тўқимачилик мажмуалари фойдаланишга топширилди, «Чимтекс» қурилиши бошланди.

САНОАТЛАШГАН МИНТАҚАГА АЙЛАНАДИ

Бугунгача Қорақалпоғистонда 2155 корхона хусусийлаштирилди. Улардан 281 таси ҳиссадорлик, 230 таси жамоа ва 1560 таси хусусий бўлиб, уларнинг ишлаб чиқаришдаги улуши 82 фоиздан ошиб кетди.

Қишлоқ хўжалигида 120 дан зиёд хўжаликлар мулкнинг турли шаклларига, 80 та чорвачилик фермаси мулкнинг жамоат турига ўтди. Фақат 1995-1996 йилларда 4823 деҳқон-фермер хўжаликлари рўйхатга олинди.

Кўчмас мулк ва қимматли қоғозлар инфраструктураси тез суръатлар билан шаклланмоқда. Айни вақтда республикада мулкни рўйхатга олиш ва баҳолаш бўйича хўжалик ҳисобидаги 3 та марказ, кўчмас мулк биржаси филиали, қимматли қоғозлар агентлиги, инвестиция компанияси, «Максиинвестфонд» жамғарма дўкони филиали, «Тошкент» фонд биржаси филиали, миллий депозитарий филиали, аудитор хизматлари ҳаракат қилмоқда. Хусусий кичик корхоналарни рўйхатдан ўтказадиган хўжалик ҳисобидаги бўлимлар барча шаҳар ва туманларда ташкил этилган.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 0,5 фоиз кўпайди. Маҳаллий маблағлар ҳисобидан 62,7 минг квадрат метр турар-жой қуриб битказилди, шундан 98,7 фоизини аҳоли якка тартибда қурди.

Мустақиллигимиз шарофати билан Қорақалпоғистон ҳам катта қурилиш майдонига айланди, қатор маҳаллий ва енгил саноат мажмуалари, ун комбинатлари, йирик ишлаб чиқариш корхоналари ишга тушди. Қўнғирот сода заводи, Учқудуқ-Нукус темир йўли, Газли-Нукус газ узатиш объектлари республика иқтисоди учун жуда муҳим бўлганлиги боис жадал суръатлар билан бунёд этилмоқда. Шунингдек, 300 километрдан узунроқ Қўнғирот-Бейнеу тош йўли келгуси йилда ишга тушиб, республикани Европа билан боғлайди. Байрам арафасида Мискин-Тўрткул йўл қатнови мунтазам йўлга қўйилади.

Республиканинг келажагига, жанубдаги уч туманнинг иқтисодий жиҳатдан тараққиётига ҳисса қўшадиган, аҳамияти жиҳатидан катта Фарғона канали билан тенг Бўстон канали қурилиши бошланди. Узунлиги 70 километр бўлган бу канал қуриб битказилса, 100 минг гектарга яқин экин майдонини суғориш имконияти туғилади. Мустақиллик байрами шарафига республикада қурилаётган 40 га яқин мактаб, шифохона, маъмурий ва бошқа ижтимоий объектлар ишга туширилди.

«Катекс», «Элтекс» сингари йирик тўқимачилик мажмуалари, Хўжайли шиша заводи, Бухоро-Урал газ узатиш тармоғига уланган Урга гази халқимизнинг эзгу ишларига хизмат қилмоқда. Албатта, бу ишлар республикамизни хомашё базасидан тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган, саноати ривожланган минтақага айлантириш йўлидаги катта қадамдир.

Иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга. Йил бошида ташқи иқтисодий алоқаларда иштирок этадиган 41 корхона бўлган бўлса, ҳозир уларнинг сони яна ҳам ортмоқда.

Қишлоқ хўжалигида туб ўзгаришлар юз бермоқда. Айниқса, тармоқни иқтисодий ислоҳ қилиш янада чуқурлаштирилмоқда. Бу йил 311 минг тонна пахта, 350 минг тонна шоли етиштириш мақсад қилиб қўйилган.

Республикада бозор иқтисодига ўтиш жараёнида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган дастурлар ишлаб чиқилмоқда. 1996-2000 йилларда қишлоқ аҳолисини иш билан таъминлаш, ишчи-мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, аҳолининг саломатлигини мустаҳкамлаш ва муҳофаза қилиш, кўп болали оилаларни, аҳолининг кам таъминланган қатламларини ҳимоя қилиш шулар жумласидандир.

Аҳоли истиқомат жойлари ва қишлоқларни табиий газ ҳамда ичимлик сув билан таъминлаш муҳим йўналишлардан бирига айланди. 2000 йилларгача минг километрдан зиёд сув ва икки минг километрдан зиёд газ тармоқларини қуриш кўзда тутилмоқда. Ҳозиргача эса республика аҳолисининг 82 фоизи табиий газ, 52,5 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминланган, 243 километр узунликдаги Туямўйин-Нукус, 112,7 километр узунликдаги Нукус-Халқобод-Кегейли-Чимбой-Тахтакўпир сув қувурлари ишга тушди.

Ижодий уюшмалар, «Маънавият ва маърифат» республика маркази қатор тадбирларни амалга оширмоқда. «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танлови ижодкорларга яна ҳам илҳом, жўшқинлик ҳадя этди. Кўрик-танловда таниқли шоирлар ва истеъдодли талант эгалари юзлаб янги қўшиқлари билан қатнашди. Уларнинг кўпчилиги халқимизнинг муносиб баҳосини олди. Кўрик-танловнинг ўзига хос томони шундаки, энди Ватан ва истиқлол ҳақидаги қўшиқлар Ватанимиз муқаддаслигини, буюклигини янада оширади, фарзандларимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялайди.

Маърифат, илм-фан, маданият соҳаларида ҳам олға силжишлар бор. Истеъдодли ёшлар чет давлатларда таҳсил олишга муваффақ бўлмоқда. Спорт ва унинг барча турларига эътибор ошди. Нукусда янги теннис корти ишга тушди. Яқинда бу ерда буюк бобомиз Амир Темурнинг 660 йиллигига бағишланган турнир бўлиб ўтади. «Спартак» стадиони таъмирланмоқда.

ҚОНУНЛАРНИНГ САМАРАСИ, АВВАЛО, БИЗ ДЕПУТАТЛАРГА БОҒЛИҚ

Ер юзида Ҳасан-Ҳусандек бир-бирига ўхшаш иқтисодиёт йўқ, бўлмаган ҳам. Негаки, ҳамма ривожланган мамлакатлар бозор иқтисодиётини тўла қарор топтириш учун турлича ислоҳот йўлини босиб ўтганлар.

Ана шу тажрибани ҳисобга олган Ўзбекистон ҳам бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўзига хос йўлидан бормоқда. Бу республикамиз Президенти И. Каримов белгилаб берган бешта тамойилга асосланувчи ишончли моделдир. Шунинг шарофати ўлароқ, ўтиш даври ишлаб чиқариш инқирозга юз тутмаган ҳолда барқарор кечмоқда ва бугунги кунда яққол кўриниб турибдики, мамлакатимиз иқтисодиёти юксалиш сари юз тутмоқда. Зеро, соғлом фикрловчи иқтисодчи ва сиёсатчиларнинг эндиликда мамлакатимиз иқтисодиётига ишонч кўзи билан қарай бошлаганлари бежиз эмас.

Эришилаётган муваффақиятларнинг сири шундаки, Президентимиз И. Каримовнинг сиёсати Ўзбекистон, шу жумладан, Қорақалпоғистон иқтисодиётини ислоҳ қилиш жараёнида, асосан, икки йўналишга — биринчидан, халқ хўжалигини таркибий жиҳатдан қайта тузиш ва иккинчидан, давлат инвестициявий сиёсатни ривожлантиришга қаратилган. Қорақалпоғистонда енгил саноатнинг иккита йирик корхонаси — трикотаж буюмлари ишлаб чиқарадиган «Катекс» ҳамда жинси газмоллари тайёрлайдиган «Элтекс» қуриб битказилди. Озиқ-овқат саноатини мустаҳкамлаш учун ҳар бири соатига 180 тонна маҳсулот чиқариш қувватига эга иккита ун заводи барпо этилди. Йилига 300 минг тонна ейиладиган, кальцинацияланган ва каустик сода ишлаб чиқарувчи завод энг йирик кимёвий корхонага айланади. Қорақалпоғистонда қурилиш ҳеч қачон бундай суръатлар билан олиб борилган эмас.

Табиийки, мамлакатда биринчи марта қонуний тарзда, кўппартиявийлик асосида сайланган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Жоқарғи Кенгесининг фаол қонун чиқариш фаолияти туфайлигина бозор ислоҳотларини амалга ошириш мумкин бўлди. Ислоҳотларни қонуний жиҳатдан таъминлаш, кўп укладли, ижтимоий йўналтирилган иқтисодиётга ўтишни жадаллаштириш Жоқарғи Кенгеснинг Иқтисодий ислоҳот ва бюджет сиёсати қўмитаси фаолиятининг асосига айланди.

Ушбу қўмита «Мулк тўғрисида», «Ер солиғи тўғрисида», «Гаров тўғрисида» каби еттита қонун тайёрлаб, Жоқарғи Кенгесда кўриб чиқиш учун тақдим этди. Қабул қилинган қонунларнинг ижросини назорат қилиш мақсадида саккиз марта текширув ўтказилиб, натижалари қўмита мажлислари ва Жоқарғи Кенгес Кенгашида кўриб чиқилди. «Банклар ва банк фаолияти тўрисида», «Банкротлик тўғрисида», «Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисида», «Монополистик фаолиятни чеклаш тўғрисида», «Аҳолининг бандлиги тўғрисида» каби қонунлар шулар жумласидандир.

Бундан қўмита асосий эътиборни вужудга келабошлаган мулкдорлар синфини қонуний ҳимоялашга қаратди. И. Каримов Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясида сўзлаган нутқида ислоҳотлар жараёнининг барқарорлиги ва суръатлари аҳолининг қанча қисми амалда мулкдор эканлигига, ўрта мулкдорлар синфи қандай шаклланаётганлигига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини таъкидлади. Бу масалада «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш тўғрисида»ги Қонун ҳамда Президентимизнинг «Ўзбекистоннинг товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасини тузиш тўғрисида»ги Фармони ҳал қилувчи роль ўйнади ва бозор инфраструктурасининг яхлит тизимини шакллантиришда янги босқични бошлаб берди. Иккинчидан, солиқ органларидаги айрим бюрократларча муносабат, бизнесменлар учун статистик ҳисоботларнинг ҳаддан зиёд кўплиги ҳам кичик бизнес тараққиётини сусайтиради. Мен Жоқарғи Кенгес депутати, шаҳар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси аъзоси сифатида бизнесменлар ва товар ишлаб чиқарувчилар орасида тез-тез бўлиб тураман. Улар сўнгги Қонун ва Президентнинг Фармони юқорида тилга олинган муаммо ва чеклашларни бир мунча енгиллаштиради, деб ҳисоблайдилар. Бу ерда гап кичик бизнесни қонуний ҳимоялаш, уни воситачиликдан ишлаб чиқариш соҳасига ўтказиш ҳақида бормоқда.

Амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, Жоқарғи Кенгес қўмиталарида ишлаш, қонунлар чиқариш кўпқиррали ва мураккаб жараён бўлиб, баъзан озгинагина чала иш ҳам кутилган муваффақиятни йўққа чиқариши мумкин. Мен қонун чиқарувчиларда қабул қилинган қонунларни жорий этишнинг ишончли механизми ва уларнинг ижросини назорат қилишнинг қатъий тизими йўқлигини назарда тутаяпман. Ҳолбуки, қонун фақат иқтисодиёт ва ижроия ҳокимият объектлари ва субъектлари томонидан сўзсиз бажарилиши лозим бўлган юридик нормалар мажмуигина эмас, балки турли даражадаги судлар учун асосий ҳужжат ҳамдир. Улар жанжалли вазиятларни ҳал этишда Қонуннинг ҳар бир ҳарфига амал қилишлари лозим. Бироқ янги қонунларни суд органларига етказиш тизими охиригача ишланмаган. Шу боис уларнинг кўпчилиги ишни судда кўриш чоғида ё Конституция моддаларига ёки юридик кучини йўқотган қонун ҳужжатларига амал қиладилар.

Биз, парламентарийлар янги қонунларни фуқаролар ўртасида тушунтириш, уларга аниқ шарҳлар тайёрлаш борасида ҳали кўп ишлар қилишимиз зарур.

К. СЕЙТНАЗАРОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси Жоқарғи Кенгеси иқтисодий ислоҳот ва бюджет сиёсати қўмитаси раисининг ўринбосари. Жоқарғи Кенгес депутати.

Қорақалпоғистонда ўз овулдошларига 40 та иморат — турар жойлар, мактаб, боғчалар тиклаб берган О. Ўртаниёзовни танимайдиган киши йўқ. Суратда: Нукус тумани «Нукус» жамоа хўжалигидаги мактабнинг инглиз тили муаллими О. Ўртаниёзов шогирдлари даврасида.

Таълим

ТЎҚҚИЗ ИХТИСОСЛИК

Ўқиш даргоҳлари борки, ўзларида таълим олиб чиққан ўнлаб йирик давлат, фан, санъат арбоблари билан фахрланишга ҳақли.

Бир қарашда бундай даргоҳлар сирасига Қорақалпоғистон иқтисодиёт ва тадбиркорлик коллежини (собиқ Тахиатош савдо-иқтисод техникуми) киритиш қийин. Лекин бу ўқув юртини битирган етти мингдан зиёд мутахассис Ўзбекистоннинг турли вилоятлари ва қўшни давлатларда иқтисод, молия, тадбиркорлик соҳаларида меҳнат қилаётир.

Ўз йўналишига ва вазифасига кўра Қорақалпоғистон ва Хоразмда ягона бўлган иқтисодиёт ва тадбиркорлик коллежи бугунги кунда ташкил топганлигининг 25 йиллигини нишонламоқда.

Бир пайтлар қулайлаштирилган иморатларда 15 нафар ўқитувчи ва 300 талаба билан фаолиятини бошлаган ўқув даргоҳи бугунги кунга келиб, Қорақалпоғистоннинг энг йирик ўрта ўқув даргоҳларидан бирига айланди. Ҳозир бу ерда 1100 га яқин талаба 9 хилдаги ихтисослик бўйича таълим олмоқда. Солиқ хизмати ва банк соҳаси ходимларини тайёрлайдиган босқичлар коллежда ташкил топган энг янги бўлимлардан ҳисобланади.

Бир неча йил муқаддам ўқув юрти замонавий услубда 640 ўринлик янги иморатга кўчиб ўтди. Коллежнинг 200 ўринли ётоқхона, 220 ўринли ошхона, спорт зали, 360 ўринли мажлислар зали ва 40 минг нусха китобга эга бўлган кутубхонаси бор. 720 ўринли янги ўқув корпусида қурилиш ишлари якунланиш арафасида турибди.

Талабалар ўзлари эгаллаётган ихтисосликнинг асосларини коллеж қошида таркиб топган «Оқсунгул» ўқиш ва савдо-сотиқ корхонаси мисолида ҳам ўрганиш имкониятига эга. Бир йиллик товар айланиши 4,5-5 миллион сўм бўлган ушбу корхона ўтган йили 580 минг сўм умумий даромад қилди.

Янги ўқув йилидан бошлаб бу ерда «Менежмент» ва «Аудиторлик» ихтисослари бўйича босқичларнинг очилиши коллеж ҳаётида яна бир янгилик бўлади.

ШОЛИ ҲАМ ЭКАДИГАН ЗАВОД

Қонликўл туманидаги гуруч заводи жамоаси бундан буён хўжаликлардан фақат тайёр шоли қабул қилиш ва қайта ишлаш билан қаноатланиб қолмасдан, бевосита шоликорлик билан ҳам шуғулланиб кўришга қарор қилди.

Улар бу йил ёрдамчи хўжаликдаги 25 гектар ерга, «Жайҳун» жамоа хўжалигидан ижарага олинган 50 гектар майдонга шоли уруғи қадашди. Энди жамоа шоли экишдан тортиб, унинг то гуруч ҳолида тайёр маҳсулотга айлангунича бўлган барча меҳнат жараёнларида иштирок этади.

«ОЙҚУЛОЧ» ПАРИЖДА БЎЛИБ ҚАЙТДИ

«Ойқулоч» ансамблининг бир неча иштирокчилари ЮНЕСКО томонидан Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб Парижда ўтказилган тантаналарда иштирок этиб қайтишди.

— Биз Сена дарёсида қайиқда суздик, Елисей далаларини кезиб, Луврдаги осори атиқаларни томоша қилдик, француз халқининг тарихи, маданияти, урф-одатлари билан танишдик, кейин ЮНЕСКОнинг Париждаги концерт залида йиғилганларга йигитлар билан қорақалпоқча «Чавандоз» ўйинини ижро қилиб бердик, — дейди Қорақалпоғистон Республикаси «Ойқулоч» давлат ансамбли аъзоси Р. Муродов.

Соҳибқирон юбилейи тантаналари бир томондан қорақалпоқ йигитларининг Франция билан танишувига, иккинчи томондан жаҳоннинг энг йирик маданият марказларидан ҳисобланмиш Парижда қарақалпоқча миллий ўйинларнинг минглаб мухлислари «кашф» этилишига сабаб бўлди.

КЕМБРИЖ ОЛИМЛАРИ ДАСТУРИ АСОСИДА

Фаолияти Оролбўйи минтақаси экологияси билан боғлиқ бўлган ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассисларининг бир гуруҳи БМТ лойиҳаси асосида Нукус шаҳридаги «Тараққиёт» тил маркази томонидан ташкил қилинган инглиз тилини ўрганиш босқичларига жалб қилинди.

«Тараққиёт» тил марказида ташкил этилган қисқа муддатли бу босқичларга Холдиро «Тинчлик корпуси» кўнгиллилари ҳамда тил маркази мутахассислари етакчилик қилишаяпти. Ўқиш давомида тил ўргатишнинг жонли суҳбатлашув, диалог усулларидан фойдаланишга кўпроқ эътибор берилмоқда.

Кембриж университети олимлари томонидан ишлаб чиқилган мазкур босқич дастурлари қорақалпоғистонлик экологларнинг тил ўрганишида, айниқса, қўл келаяпти.

ҚОРАҚАЛПОҚ ТАЪРИФИ ЮРТИМДА ДОСТОН!

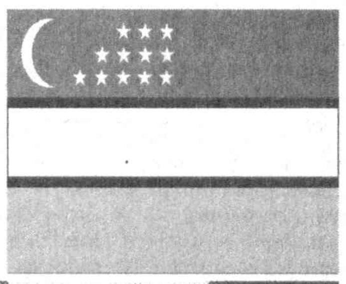

Мустақиллик иншоотларида

ТУРОНЗАМИНДА ЭНГ ЙИРИК

Қўнғирот сода заводи қурилиши жадал суръатларда давом этмоқда

Қорақалпоғистоннинг шимоли-ғарбий дарвозаси ҳисобланмиш Қўнғирот туманининг ҳудуди 76 минг квадрат километрдан зиёдроқ бўлиб, бу Ўзбекистон ҳудудининг 17 фоизи демакдир. Бошқача айтганда, шу туман майдони бутун Фарғона вилояти ҳудудидан анча катта. Ёхуд, аксинча, Фарғона вилоятида 1 квадрат километрга 250 одам тўғри келса, Қўнғирот туманида 1-2 одамдан ортмайди. Лекин Қўнғирот туманида шундай жойлар борки, у ерда атиги 0,7 квадрат километр жойда 1,5 мингга яқин одам жамланиб ишламоқда, яшамоқда. Гап келажакда Туронзаминда энг йирик иншоотлардан бири бўлажак Қўнғирот сода заводи ҳақида бораяпти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 2 мартдаги қароридан кейин Қўнғирот-Бейнеу тошйўлининг 40 чақирими таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бу ерда турли мутахассислар, муҳандислар, техник ходимлар, қурувчилар, оғир юк тортувчи механизмларни бошқарувчилар оқиб кела бошлади. Асрлар давомида оғир уйқу оғушида бўлган қўҳна Устюрт далаларига такрор жон кирди...

Кунига 570 тоннагача каустик ва кальцийли сода бера оладиган бу корхона қурилиши учун айнан ушбу жойнинг танланиши замирида бисёр изланишлар, аниқ ҳисоб-китоблар ётибди. Бу ҳисоб-китоблар энг аввало бу ерда темирйўл ҳамда автомобиль йўлининг, табиий газ, электр, ичимлик суви тармоқларининг ва бошқа коммуникация воситаларининг, асосан ош тузи ва оҳактошдан иборат хомашёнинг, ишчи кучининг мавжудлигига асослангандир.

Ўтган йили қурувчилар асосий эътиборни энг зарур коммуникация ва ёрдамчи иншоотларни қуришга қаратишди. Йил давомида 116 миллион сўмлик иш бажарилди. Шу йилнинг 5 ойи давомида эса ярим миллиард сўм маблағ ўзлаштирилди.

Корхонанинг бош буюртмачиси бўлган «Ўзбекистон қурилиш ашёлари» давлат концерни номидан Қўнғирот сода заводи қурилиши дирекцияси иш юритмоқда. «Оролсувқурилиш» ихтисослашган қурилиш бирлашмаси, «Қорақалпоқагроқурилиш», «Қорақалпоқавтойўл» бирлашмалари, «Қорақалпоқсаноатфуқароқурилиш» ҳиссадорлик жамиятлари асосий пудратчилардир.

Айни кунларда қурувчилар бўлғуси заводнинг 71 гектарлик майдондаги етмишга яқин объектида меҳнат қилишмоқда. Булар ётоқхоналар, ошхона, новвойхона, иссиқлик қозонхонаси, коммуникация тармоқлари, темир-бетон заводи, ёғочни қайта ишлаш, дераза ромлари ва эшикларни тайёрлаш цехлари, кир ювиш ва ҳаммом мажмуаси, дўконлар, нефть маҳсулотлари базаси, электр подстанцияси ва ҳоказолардир. Яъни бўлғуси корхона қурилиши учун зарур тайёргарлик ишлари ниҳоясига етай деб қолди. Айни пайтда корхонанинг асосий ишлаб чиқариш иншоотларини, масалан, кальций цехи иморатини, саноат майдончалари ва бошқаларни қуриш бошлаб юборилган.

— Заводнинг йилига 210 минг тонна сода ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган биринчи навбатини 1998 йилда ишга тушириш режалаштирилган, — дейди қурилаётган корхона директори М. Юсупов. — Бунинг учун барчамиз, айниқса, асосий пудратчи ташкилотларимиз жамоалари енг шимариб, вақт билан ҳисоблашмасдан ишлашимиз керак бўлади. Бош ишлаб чиқариш иншоотлари қурилиши билан бир қаторда, ёрдамчи иншоотларни, ижтимоий-маиший, санитария йўналишидаги биноларни барча қулайликлар, жумладан ичимлик суви, канализация тармоқлари билан ва шунингдек, ёнғиндан хавфсизлик воситалари билан ҳам таъминлашга эътиборимизни қаратишимиз зарур.

— Биз саноат зонасини ва турар жойлар посёлкаси қурилишини бошладик, — дейди асосий пудратчилардан бўлган «Оролсувқурилиш» бирлашмаси қурилиш бошқармасининг бошлиғи С. Тауболдиев. — Ишни икки сменада, баъзи жойларда эса кеча-кундузи ташкил қилиш масаласини ҳал қилаяпмиз.

«Қорақалпоқагроқурилиш» бирлашмаси 322-МПМК жамоаси қурувчилари кир ювиш — ҳаммом мажмуини фойдаланишга топширишга ҳозирлик кўришмоқда. Лекин, афсуски, «Қорақалпоқсаноатфуқароқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг баъзи бўлинмалари томонидан тикланган айрим бинолар сифатсизлиги туфайли қўшимча куч ва вақт сарфлаш ҳоллари ҳам учраб турибди.

Қурувчиларнинг оғир чўл шароитида ишлаётганлиги ҳисобга олиниб, улар бепул ётоқхона ва тушлик овқат билан таъминланмоқда.

Устюрт саҳросида қад кўтараётган бу улкан корхонанинг нафақат Қорақалпоғистон, балки Ўзбекистон иқтисодиётида алоҳида ўрин тутишига шак-шубҳа йўқ. Келажакда бу ерда 16 минг аҳоли яшайдиган бутун бошли шаҳарча қурилади. Бу Оролбўйи ҳудудидаги дастлабки кимёгарлар шаҳарчаси бўлибгина қолмай, Қорақалпоғистонда пухта режа асосида қурилган, барча замонавий талабларга жавоб бера оладиган, қулай ва шинам биринчи шаҳар бўлади.

ФОЙДА ЁНГА ҚОЛДИ

«Хўжайлимой» ҳиссадорлик жамиятида қўлланилаётган айрим дастгоҳларнинг умри ярим асрга тенглашиб қолган. Уларни ўзгартириш зарурияти туғилганда ушбу масала юзасидан Россиянинг Кемерово машинасозлик заводига мурожаат қилинди.

Бунинг замирида эса оддийгина ҳисоб-китоб ётади. Айтайлик, айрим хориж фирмалари таклиф қилаётган дастгоҳларнинг ҳар бири ҳиссадорлик жамиятига 7 миллион сўмдан тўғри келса, кемероволикларники анча арзон — 2,6 миллион сўм атрофида эди. Мой ситиб чиқаришга мўлжалланган ушбу дастгоҳларнинг унумдорлиги ҳам юқори бўлиб, иш жараёнида бу ўз тасдиғини топди.

Россиядан олиб келиб ўрнатилган янги дастгоҳлар «Хўжайлимой» маҳсулотларининг сифатига ижобий таъсир кўрсатди. Ҳиссадорлар бундан буён ҳам Кемерово машинасозлик заводи билан амалий ҳамкорликни давом эттириш ниятидалар. Бозор талаблари асосида иш юритиш туфайли жамиятнинг иқтисодий ва молиявий аҳволи яхшиланяпти. Чунончи, ўтган йили 61,4 миллион сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилиб, шу ҳисобдан 15 миллион сўм даромад олинди. Жорий йилнинг олти ойи мобайнида эришилган натижалар ҳам салмоқли. Аҳолига ўсимлик ёғи етказиб бериш тобора кўпайтирилмоқда.

ФАКТЛАР, РАҚАМЛАР

* * *

● *Ўзбекистон гази республиканинг энг шимолий Тахтакўпир туманига етиб борди, туманда йирик сув чиқариш иншооти ишга туширилди.*

* * *

● *Урга газ конининг биринчи навбати ишга тушди. У ердан кунига 1,5 миллион куб метр табиий газ ва 10 тонна газ конденсати олина бошлади.*

* * *

● *Чимбой шаҳрига темир йўл етиб борди.*

* * *

● *Узунлиги 330 километрлик Қўнғирот-Бейнеу йирик автомобиль йўли қурилиши бошланди.*

* * *

● *Нукус шаҳрида Тошкент аграр университетининг, педиатрия ва политехника институтларининг филиаллари очилди.*

* * *

● *Қўнғирот карбид заводи, Хўжайли шиша заводи каби йирик корхоналар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Нукус спирт заводи қурилмоқда.*

* * *

● *Нукус шаҳрининг 60, Тўрткўл шаҳрининг 120 йиллиги кенг нишонланди.*

* * *

● *1993 йилнинг 9 апрелида Қорақалпоғистон Республикасининг янги Конституцияси қабул қилинди.*

ОЛДИН ҚЎРИҚ ЕР ЭДИ БУ ЖОЙ

Қўнғирот туманининг «Кўкдарё» ширкатлар уюшмаси аъзолари учун қарийб 60 гектар ҳувиллаб ётган майдонда қалин боғ барпо этишга атиги бир неча йил кифоя қилди.

Устюрт этакларида жойлашган, асосан шоликорлик билан машғул бўлиб келинган мазкур хўжаликда олдинлари боғдорчиликка эътибор жуда суст эди. Бундан 5-6 йил муқаддам хўжалик раҳбарлари бедапоялар ва янги очилган ерлар ҳисобидан 60 гектар майдонни боғ учун ажратишди. Бугунги кунда мевали, манзарали ва ёғочбоп дарахтларга бурканган бу ерлар таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Уни бунёд этишда боғдорчилик касбини янгидан эгаллаган собиқ шоликорларнинг; айниқса, тажрибали бош боғбон Қозоқбой Ёқубовнинг ҳиссаси катта бўлди.

ҚИЛЧИНОҚДАГИ 30 ТА ҚЎШМА КОРХОНА

Қилчиноқ Эликқалъа туманида аҳолиси зич жойлашган гўшалардан бири ҳисобланади. 11 мингдан зиёдроқ аҳоли истиқомат қилади. Шулардан асосий қисми қишлоқ хўжалиги билан шуғулланади. 1600 гектар экин майдонимиз бор.

Бозор иқтисодига ўтиш муносабати билан шунча аҳоли истиқомат қилаётган ҳудудларда фақатгина бир соҳага кўз тикиб ўтириш мумкин эмас ва шу боис ҳудудимизда 30 га яқин хусусий корхона ташкил этилди. Айни кунларда уларда бир неча юзлаб киши ишламоқда. Келгусида уларни кўпайтириш диққат-эътиборимиздадир.

Қишлоғимиз яқиндан бошлаб табиий газдан баҳраманд бўлмоқда. Газлаштириш юмушлари давом этаяпти.

Барча ишларимизда хўжакўрсинга, кўзбўямачиликка чек қўяётирмиз. Илгаригидек олдиндан белгиланган одамларни депутатликка сайлашлар бекор бўлди. Фуқаролар йиғинида 11 кишидан иборат маслаҳатчиларимиз бор. Булар ҳам юртимизнинг ҳурмат-эътиборига сазовор бўлган, ҳаётнинг аччиқ-чучугини яхши биладиган кишилардир.

Ўрни келганда қишлоғимизда ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган урф-одатларимиз тикланаётгани тўғрисида ҳам айтиб ўтмоқ даркор. Илгарилари гоҳ яширин, гоҳ ошкора ўқиладиган никоҳлар, жанозалар, берилаётган мавлуд ва садақа маросимлари, рўза ва қурбон ҳайитлари эндиликда халқимизнинг аҳиллигини кўрсатмоқда.

Й. ҚЎШНАЗАРОВ,
Элликқалъа туманидаги Қилчиноқ фуқаролар йиғини раиси.

ПОЕЗД ЯҚИНДА ТЎРТКЎЛГА КЕЛАДИ

Учқудуқ-Тўрткўл-Султон Увайс бобо темир йўлини бунёд этишда бир неча минг қорақалпоғистонлик ва хоразмлик қурувчилар меҳнат қилишяпти.

Темир йўлнинг Қорақалпоғистон ҳудудидан ўтадиган бўлимида ўтган йили 377 миллион сўм ўзлаштирилган бўлса, қурувчилар 220 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажардилар.

Айниқса, чўлнинг Мискин-Тўрткўл қисмида ишлар жадал олиб борилаётир. Бу ерда меҳнат қилаётган Нукусдаги 91-механизациялашган кўчма колонна ҳамда Тахиатошдаги 14-кўприк қуриш отряди жамоалари шу кунгача

26 чақиримга темир излар тўшаб бўлишди.

Қурувчиларнинг таъкидлашига кўра, шу йилнинг 1 августига қадар Тўрткўл шаҳрига дастлабки йўловчилар кириб келиши таъминланади.

БИРЖАНИНГ ФОЙДАСИ

Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, Нукус шаҳар ҳокимлиги ва шаҳар меҳнат биржаси ҳамкорликда ўтказган «Бўш иш ўринлари» ярмаркаси натижасида Нукус шаҳрида бир кунда 84 киши доимий ишга жойлашди.

Ушбу ярмаркада иштирок этган шаҳардаги 47 ташкилот ва корхона томонидан жаъми 193 та бўш иш ўринлари таклиф қилинганди.

БОДОЙТЎҚАЙНИНГ ХОНГУЛЛАРИ

Бундан чорак аср муқаддам Қорақалпоғистондаги «Бодойтўқай» қўриқхонасига учта Бухоро кийиги — хонгул олиб келинди.

Аму этакларидаги тўқайлар шароити мўъжизакор гўзалликка эга бўлган бу жониворларнинг дидига мос тушди. Ҳозир Бодойтўқайдаги хонгуллар 70 бошдан ошиб кетди.

Бу ноёб жониворларни мамлакатимизнинг бошқа қўриқхоналарида ҳам парваришлаш режалаштирилмоқда. Шу боис бир неча бош Бодойтўқай хонгуллари Зарафшон қўриқхонасига жўнатилди.

Республикамизда ташкил этилган «Алоқабанк» қўшимча кредит ресурсларини йиғиш ва алоқа соҳасини ривожлантириш мақсадида барча вилоятларда ўз филиаллари ва бўлимларини, жамғарма шохобчаларини ташкил этмоқда.

Яқинда Нукус шаҳрида ушбу банкнинг биринчи филиали очилди.

Суратларда: «Алоқабанк»нинг мижозлари; Нукусдаги «Алоқабанк» филиали.

Қўшсаҳифани «Халқ сўзи» мухбирлари Ҳ. Абдусодиқов ва А. Йўлдошев тайёрлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИДА

27 июль куни Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида кенгайтирилган бошқарув мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис 1996 йилнинг биринчи ярмидаги иш якунлари ва Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг 25 июль куни Вазирлар Маҳкамаси мажлисида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган келгусидаги вазифаларга бағишланди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси — республика пул-кредит сиёсати комиссияси раиси Ф. Муллажонов очди ва бошқарди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Президент аппарати, Вазирлар Маҳкамаси, Олий хўжалик суди вакиллари, шунингдек, Марказий банк ҳудудий бош бошқармалари ва тижорат банклари раҳбарлари қатнашдилар.

Ўтган ярим йил мобайнида республика банк тизимини ислоҳ қилиш ва уни жаҳон андозалари даражасига кўтариш йўлида амалга оширилган ишлар ва уни янада жадаллаштиришга тўсиқ бўлаётган муаммолар, камчиликлар батафсил муҳокама қилинди. Пул-кредит соҳасидаги асосий параметрлар бажарилиши, инфляция даражасини пасайтириш, ҳисоб-китоблар тизимини такомиллаштириш, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, шунингдек, валюта бозорини янада ривожлантириш ва сўмнинг конвертацияланишига эришиш борасидаги амалий чора-тадбирлар тўғрисида сўз юритилди.

Жорий йилнинг биринчи ярмида пул-кредит соҳасида режалаштирилган макроиқтисодий кўрсаткичларга эришилди. Пулнинг қадрсизланиш даражаси ойма-ой пасая бориб, ойига ўртача 4 фоизни ташкил этди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 баравар камайди. Эмиссия даражаси 15,8 фоизга тушди. Инфляция даражаси пасайиши қайта молиялаш кредитларига оид фоиз ставкаларини ойига 7 фоиздан 5 фоизгача тушириш имконини берди.

Бунга асосан қуйидаги тадбирларни амалга ошириш натижасида эришилди. Валюта бозори янада ривожлантирилиб, сўмнинг ички айирбошланиши яхшиланди. Республика валюта биржасида савдолар ҳажми 1995 йилнинг ярмида 520,8 миллион АҚШ долларини ташкил этган бўлса, жорий йилнинг шу даврида 1483,2 миллион АҚШ долларига етди.

Ўзбекистон Президентининг шу йил 31 май ва 27 июндаги фармонларига мувофиқ халқ истеъмоли моллари ва экспорт учун маҳсулот ишлаб чиқариш билан шуғулланадиган, республика иқтисодиётининг етакчи тармоқларида устивор лойиҳаларни амалга оширишда иштирок этадиган, камёб озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат молларини четдан олиб келиш ва сотишни амалга оширадиган ҳуқуқий шахсларга, жумладан, чет эл сармояси иштирокидаги корхоналарга сўмлар эркин айирбошланадиган валютага конвертация қилиб берилди.

Қимматли қоғозлар бозорини ривожлантириш, аҳолининг кенг қатламларини, шунингдек, чет эл сармоядорларини бу бозорга жалб этиш воситасида пул муомаласини тартибга солишда асосий қадамлар қўйилди. Республика фонд бозорига банклар томонидан қимматли қоғозларнинг 4 та тури чиқарилди.

Тижорат банклари векселлари орқали бугунги кунгача халқ хўжалигимизда 30 миллиард 630 миллион сўмлик турли тўловлар амалга оширилди.

Айниқса Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 26 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида давлат қисқа муддатли облигацияларининг чиқарилиши тўғрисида»ги қарорига мувофиқ давлат облигацияларининг кимошди савдоси ва иккиламчи бозорининг ташкил этилганлиги катта эътиборга лойиқ. Ҳозиргача қисқа муддатли давлат облигацияларининг бешта кимошди савдоси бўлиб ўтди. Облигацияларнинг биринчи ва иккинчи чиқарилишлари эса тўла қопланди.

Тўловларнинг электрон тизимига тўлиқ ўтилганлиги 1996 йилнинг биринчи ярим йиллигидаги муҳим ютуқлардан бири бўлиб, у кунига 8 мартадан 15 мартагача кўп сеансли ахборот алмашинишга имкон берди. Ҳозирги вақтда ушбу тизим орқали бир кунда 30-35 минг тўлов ўтказилмоқда.

Йилнинг биринчи ярим йиллиги мобайнида айрим вазирликлар ўртасидаги ўзаро қарзлар ҳисоб-китобларни ишлаб чиқилган схемаларга қатъий риоя қилиб амалга ошириш, вексель муомаласи соҳасини кенгайтириш, ягона молиявий ҳисоб-китоб кунлари ўтказиш йўли билан узиб борилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 12 майдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги ва 1996 йил 24 январдаги «Тўлов интизомини ва ўзаро ҳисоб-китоблар тизимини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонлари бажарилиши корхоналарга бориб текширилди. Текширишлар натижалари тегишли чора-тадбирлар кўриш учун солиқ ва прокуратура органларига тақдим этилди.

Лекин бир қатор тижорат банклари нақд пул қайтарилиши даражаси пастлигининг сабабларини, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш, аҳолига савдо ва пулли хизматлар кўрсатиш борасидаги ҳақиқий аҳволни етарлича чуқур ўрганмаяптилар ва таҳлил қилмаяптилар.

Банкларнинг эътибори айрим корхона ва ташкилотлар касса интизомини кўпдан-кўп бўзаётганлиги, нақд пул маблағларини банк кассаларига кечикиб топшираётганлиги, ёки айрим ҳолларда умуман топширмаётганлиги, тушум пулини белгиланган нормадан ортиқча қонунсиз равишда ишлатаётганлиги, баъзи юридик шахслар ўртасида ҳисоб-китоблар нақд пул билан амалга оширилиши учраётганлигига қаратилди. Банклар ушбу масалалар юзасидан назоратни кучайтириш ҳамда тартиббузарларга нисбатан зудлик билан амалий чоралар кўришлари зарурлиги таъкидланди.

Мажлисда ҳозирги вақтда хўжалик органларининг ўзаро қарзлари жиддий иқтисодий муаммо бўлиб қолаётганлиги, корхоналар ва банкларнинг молиявий аҳволига салбий таъсир этаётганлигига алоҳида эътибор берилди. Кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай, хўжалик органларининг тўлов интизоми аҳволи секинлик билан яхшиланяпти.

Шунингдек, бошқарув мажлисида 1996 йилнинг биринчи ярим йиллиги ва июль ойининг 20 куни мобайнида муомаладаги нақд пулни барча воситалар билан банк кассасига қайтариш чораларини кўрмаётган, дебиторлик ва кредиторлик қарзлари, муаммоли ва умидсиз кредитлар, тўловга қобилиятсиз ва банкрот деб эълон қилинган корхоналар билан ишлаш соҳасида, экспорт-импорт операциялари устидан валюта назорати юритиш ҳамда сўмларни эркин айирбошланадиган валютага алмаштириб бериш юзасидан ўз зиммаларига юклатилган вазифаларнинг кўнгилдагидек бажарилишини таъминламаган тижорат банклари ва Марказий банк ҳудудий бош бошқармалари раҳбарларининг ҳисоботлари тингланди ва масъулияти кўриб чиқилди.

Банк соҳасида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, бажарилаётган ишларнинг самарадорлигини ошириш юзасидан аниқ чора-тадбирлар белгиланди.

Ёнғин хавфсизлиги ойлиги давом этмоқда

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси мамлакатимиз шаҳарлари, туманлари, аҳоли пунктлари ва халқ хўжаликлари объектларида ёнғин хавфсизлиги чораларини кучайтириш мақсадида шу йил 1 июлдан 31 июлгача ёнғин хавфсизлиги ойлиги ўтказиш бўйича фармойиш қабул қилган эди. Ушбу фармойишда халқ хўжалиги объектларини ёнғин хавфсизлиги талабларига мувофиқ ҳолга келтириш, республиканинг тоифаланган объектларида ёнғин хавфсизлигини мустаҳкамлаш бўйича комплекс тадбирлар ўтказиш, аҳоли, ишчилар, хизматчилар ва ўқув юртлари ўқувчилари орасида тушунтириш ишларини кучайтириш, объектларни ёнғинни ўчириш бирламчи воситалари билан таъминлаш ва ёнғинга қарши сув таъминоти манбаларини соз ҳолга келтириш асосий вазифа этиб олинди.

Жойларда бу фармойишни ҳаётга татбиқ этиш бўйича ҳокимликлар, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар ва корпорациялар томонидан керакли чора-тадбирлар кўрилдими? Шу ва шунга ўхшаш масалаларни ойдинлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси ИИВ ёнғиндан сақлаш бошқармаси бошлиғи, ички хизмат полковниги Атҳам Ҳасанович Ёқубов билан учрашиб, ёнғин хавфсизлиги ойлигининг бориши ҳақида сўзлаб беришларини илтимос қилдик.

ОЛОВ БИЛАН ЎЙНАШМАНГ

— Республикамизда ёнғин хавфсизлиги ойлиги эълон қилингандан бери бир қанча амалий ишлар бажарилди, жумладан, ёнғин хавфсизлиги ойлигининг қандай ўтаётганлигини назорат қилиб бориш, унинг ўтказилишини ташкиллаштиришда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида Ички ишлар вазирлиги ходимларидан иборат ойликни ўтказиш ташкилий қўмита гуруҳи тузилди. Шунингдек, фармойишга биноан, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва вилоят ҳокимиятларининг, маҳкамаларнинг фармойиш ва қарорлари чиқарилиб, ёнғин хавфсизлиги ойлигини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича комиссиялар тузилган.

Фармойишда кўрсатилган тадбирлар юзасидан кўрилаётган чора ва амалга оширилаётган ишларни аниқлаш мақсадида 12 та маҳкама текшириб чиқилди.

Масалан, «Ўзпахтасаноат» ҳиссадорлик уюшмаси ёнғинда хавфсизлиги ойлигини юқори савияда ўтказилишига алоҳида эътибор қаратган. Шу йилнинг 28 июнь куни уюшма тизимидаги корхоналарда ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш тўғрисидаги 48-сонли буйруқ қабул қилинган, ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш учун тегишли раҳбар ходимлар ва мутахассислардан иборат ташкилий қўмита ҳайъати тузилган. Ёнғин хавфсизлиги ойлигида фаол иштирок этган ва объектларнинг ёнғин хавфсизлигини таъминлашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган уюшманинг жойлардаги корхона, муассасалари жамоалари учун 15 та рағбатлантирувчи мукофот таъсис этилган.

«Ёғмойтамакисаноат» уюшмасида ёнғин хавфсизлиги ойлигини муносиб равишда ўтказиш учун қуйидаги ишлар амалга оширилмоқда. Уюшманинг марказлаштирилган меҳнат муҳофазаси жамғармаси фондидан ёнғин хавфсизлиги қоидаларини тарғиб этувчи плакатлар ва меъёрий ҳужжатларни қайта ишлаш учун маблағлар ажратилган. Инструктив ҳужжатлар ва ёнғин хавфсизлиги бўйича ишлаб чиқилган кўргазмали қуролларнинг корхоналар ва ташкилотларга бепул тарқатилиши амалга оширилмоқда. Корхоналарда ўт ўчириш тизимидан узлуксиз фойдаланиш мақсадида сув қувурлари алмаштирилмоқда. Уюшма томонидан ёғ-экстрация ишлаб чиқаришда ёнғин хавфсизлиги қўлланмаси, муҳандис-техник ходимларни ёнғин хавфсизлиги бўйича ўқитиш дастури мавжуд ва бу дастур асосида муҳандис-техникларни ишлаб чиқариш жараёнида ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилиши ўргатиб борилмоқда. «Ўздонмаҳсулот» корпорациясида ойликни ташкиллаштириш ва ўтказиш бўйича корпорация хизматчилари жойларга юборилиб, иш олиб бормоқдалар.

Халқ хўжалиги объектларининг ёнғинга қарши ҳолатини яхшилаш борасида ҳам бир қанча ишлар амалга оширилаяпти. Жумладан, «Янгийўлмебель» ишлаб чиқариш ўртоқлик жамиятида (раҳбари А. Носиров), Сурхондарё вилоятидаги «Сурхонтекстиль» ҳиссадорлик жамиятида (раҳбари Ё. Маҳмудов), Тошкент шаҳридаги «Юлдуз» ишлаб чиқариш бирлашмасида (раҳбари А. Тошпўлатов), Тошкент асбобозлик заводида (раҳбари М. Галяутдинов) ишлаб чиқариш цехларини бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминлаш, мавжуд ёнғинни сезувчи ва хабар берувчи мосламаларни, сув ҳовузларини таъмирлаш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда.

Лекин текшириш ишларидан яна шу нарса маълум бўлдики, ҳали ҳам айрим маҳкама раҳбарлари ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш ҳақидаги фармойишни бажариш ишларига эътиборсизлик билан қараб келмоқдалар.

Масалан, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, «Ўзавтотранс» давлат акционерлик корпорациялари ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш ҳақидаги буйруқ ва фармойишларни чиқариб, қуйи ташкилотларга юбориш билан кифояланиб қолганлар. Бу вазирликлар томонидан ўзларига қарашли муассаса, ташкилот ва корхоналарда ёнғин хавфсизлиги ойлиги қандай ўтаётганлиги қаттиқ назоратга олинмаган. Ёнғин хавфсизлиги ойлигида ва ундан кейин ёнғинларга йўл қўймаслик, тушунтириш ишларини кенг кўламда олиб бориш мақсадида ёнғин хавфсизлиги қоидаларини тарғиб этувчи эслатмалар, мурожаатномалар ишлаб чиқиш ва уларни тарқатиш ишлари йўлга қўйилмаган. Ёнғинларни ўчиришга мўлжалланган техникалар сони, уларнинг техник ҳолати ва уларни сотиб олишга ажратилган маблағ ёки бу маблағларга харид қилинган ёнғинга қарши техникалар тўғрисидаги маълумотлар аниқланган эмас. Шу йилнинг биринчи ярим йиллигидаги бўлиб ўтган ёнғинларнинг таҳлилига назар соладиган бўлсак, Халқ таълими вазирлиги муассасаларида 91 та ёнғин содир бўлиб, давлатимизга 69220 сўм моддий зарар етказилганлиги, бу ёнғинларда 6 киши тан жароҳати олгани, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги муассасалари ва биноларида эса 248 та ёнғин содир бўлиб, 7 та инсон бевақт оламдан кўз юмиб, 9 та одам тан жароҳати олганлиги, келтирилган моддий зарар 309258 сўмни ташкил этганлигини яққол кўришимиз мумкин.

Айрим корхоналарнинг ҳам ёнғинга қарши ҳолати талаб даражасида эмас, булар: Сурхондарё вилояти Денов шаҳридаги ёғ-экстрат заводи (директори О. Қодиров), Бухоро нефть маҳсулотлари корхонаси (раҳбари А. Хўжаев), Навоий ГРЭСи (раҳбари И. Исмоилов), Фарғона ип-газлама ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти (раиси Т. Исмоилов), Фарғона вилоятидаги «Атлас» (раҳбари О. Ғаниев), «Ипакчи» (раҳбари Ш. Қодиров) ҳиссадорлик жамоа корхоналари, Қорақалпоғистон Республикасидаги «Катекс» (раҳбари С. Сейтембетов), «Элтекс» (раҳбари Б. Алимов) акционерлик бирлашмалари, Тахиатош ГРЭСи (раҳбари О. Ревенков), Тошкент вилоятидаги Олмалиқ шаҳрида жойлашган «Топфик» (бошқарув раиси Б. Деҳқонов) гилам ишлаб чиқариш бирлашмаларидир.

Бу корхона ва хўжаликларда шу кунга қадар омборхона, устахона ва маъмурий биноларга ёнғиндан дарак берувчи мосламалар ўрнатилмаган, ўрнатилганлари эса носоз ҳолатда, сув таъминоти тармоғига ўрнатилган гидрантлар ишга яроқсиз ҳолда, ички ўт ўчириш кранлари енглар ва дастаклар билан тўлиқ таъминланмаган, ўт ўчириш автоматик мосламалар қўлда ишлатиш режимига қўйилган. Мавжуд ўт ўчириш техникалари яроқсиз ҳолга келиб қолган, керакли жойларда ўт ўчириш қисмлари билан бевосита алоқа тармоғи ўрнатилмаган.

Мавжуд камчиликларни ўз вақтида бартараф этмаслик, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилмаслик ёки уларни қўпол равишда бузиш қандай фожиали оқибатларга олиб келиши мумкинлигини дунё миқёсида содир бўлаётган ёнғинлар мисолидан кўришимиз мумкин.

Шу йилнинг 25 февраль куни Москва шина заводида содир бўлган ёнғин Россия давлатига 30 миллиард рублдан зиёд зарар келтирган. Санкт-Петербург шаҳридаги «Ленинград» меҳмонхонасидаги ёнғинда 16 киши оламдан кўз юмган бўлса, Грузия пойтахти Тбилиси шаҳрида жойлашган «Абхазия» меҳмонхонасида содир бўлган ёнғин натижасида 3 киши ҳалок бўлиб, 30 га яқин киши турли даражадаги тан жароҳати олган. Шунга ўхшаш катта ёнғинлар Америка Қўшма Штатларида, Жанубий Кореяда ҳам содир бўлганлиги ҳаммамизга маълум.

Мана шу рақамларнинг ўзигина ёнғинларнинг олдини олиш нечоғлик долзарб ва аҳамиятли эканлигини кўрсатиб турибди.

Шундай кўнгилсиз, фожиали оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган ёнғинларнинг олдини олиш, маҳкамаларнинг ёнғин хавфсизлигини кучайтириш ҳақидаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг фармойиши ўз вақтида бўлиб, бу борада ёнғиндан сақлаш хизматлари, маҳкама ва муассасалар томонидан олиб борилаётган амалий ва ташкилий ишлар ўз самарасини бермоқда. Жойларда ёнғин хавфсизлигини таъминлаш ишларининг олиб борилиши натижасида ёнғин хавфсизлиги ойлигининг биринчи ўн кунлигида содир бўлган ёнғинлар сони ўтган 1995 йилнинг шу даврига нисбатан 13,5 фоизга камайган бўлса, бу кўрсаткич ойликнинг иккинчи ўн кунлигида 15,4 фоизни ташкил қилди. Ёнғинлар сони барча вилоятлар, Тошкент шаҳар ва Қорақалпоғистон Республикасида қисқарди. Ёнғинларда фуқароларнинг тан жароҳати олиб ҳалок бўлиши ҳам ойликнинг биринчи ўн кунлигида ўтган йилдагига нисбатан 1,9 фоизга (1995 йилда 160 та фуқаро ҳалок бўлган бўлса, 1996 йилнинг шу даврига келиб бу кўрсаткич 157 тани ташкил этди) камайган бўлса, иккинчи ўн кунликда 7 тага, яъни 4,3 фоизга қисқарди.

Ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш даври республикамизда ғалла ўрим-йиғими мавсуми билан бир вақтда кечмоқда. Шунинг учун биз ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш билан чегараланиб қолмасдан, ғаллазорларда ишлаётган йиғим-теримга жалб этилган техникаларнинг ёнғин-техник созлиги, ғалла майдонларининг сув ташишга ва ёнғинни ўчиришга мўлжалланган техника билан, плугли тракторлар билан таъминланишига, ўрим майдонларининг карталарга бўлиниб, майдонларнинг йўл ёқасига туташган жойларининг шудгорланишига ҳам алоҳида эътибор билан қараб келмоқдамиз.

Олиб борилган ишлар ва ўз вақтида кўрилган чора-тадбирлар ҳозирги кунда ўзининг ижобий самарасини бериб, йиғим-терим даврида биронта ҳам ёнғин содир бўлишига йўл қўйилмади. Энди бутун диққат эътиборимизни донни сақлаш ва уни қайта ишлаш корхоналарида ёнғин хавфсизлигини тўлиқ таъминлашга қаратишимиз лозим. Бунинг учун барча корхоналардаги чанг ютувчи мосламалар, электр тармоқларининг соз ҳолда бўлиши, ёнғинни сезувчи ва хабар берувчи мосламаларнинг таъмирланиши, барча масканлар бирламчи ўт-ўчириш воситалари ва асбоб-анжомлар билан таъминланган бўлиши мақсадга мувофиқ.

Бундан ташқари, бизнинг олдимизда турган асосий вазифалардан бири пахта йиғим-теримини ҳам кўнгилдагидек ўтказишдир. Ҳозирги кунда бу йўналишда ҳам катта тайёргарлик ишлари кетмоқда. Пахта теримида қатнашувчи барча техника воситаларининг созлигига, уларнинг бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминланишига, ёнилғи маҳсулотларининг тўғри сақланишига эътиборимизни кучайтиришимиз керак. Пахта тозалаш корхона ва қабул қилиш пунктларининг мавсумга тайёргарлиги давлат ёнғин назорати ходими иштирок этган комиссия томонидан қабул қилингандан сўнг ишга тушишга рухсат этилади. Бундан ташқари қишки, мавсумга тайёрланиш борасида ҳам ишлар олиб борилмоқда.

Ёнғин хавфсизлиги ойлиги ҳам охирлаб қолди. Шунинг учун барча хўжаликлар раҳбарлар ёнғин хавфсизлиги ойлиги даврида амалга оширилган ишлар билан кифояланиб қолмасдан, ёнғин хавфсизлиги меъёр ва қоида талабларининг йил давомида бажарилишини амалга ошириш лозимлигини унутмасликлари керак.

Э. БОЛИЕВ ёзиб олди.

Атланта—96

БОКСЧИЛАРИМИЗ ЧОРАК ФИНАЛДА

Жаҳон кубоги соҳиби ва Осиё чемпиони бўлган ҳамюртимиз Наримон Отаев XXVI ёзги Олимпиадада ўзининг иккинчи ғалабасига эришди. Дастлаб у кениялик рақибини 16:10 ҳисобида ютган бўлса, 1/8 финалда қирғизистонлик Нурбек Касеновни 7:0 ҳисобида мағлубиятга учратди ва чорак финалга йўлланмани қўлга киритди. Шунингдек, Дилшод Ёрбеков ва Карим Тўлаганов ҳам чорак финалга чиқди. Дзюдочимиз Темур Муҳаммадхонов эса угандалик рақибини енгиб, кейинги босқичда болгариялик Нетоузга ютқазиб қўйди. Спорт гимнастикачимиз Оксана Чусовитина 38, 743 балл билан ўнинчи, А.Дзюндзяк эса 31-ўринни эгаллади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси шу қўмита аъзоси, Фарғона вилояти Фурқат туманидаги Фурқат номли ширкатлар уюшмасининг раиси Маъмиржон Собировга унинг онаси

Тошбиби ая ЧЎТИБОЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзавтойўл» концерни бошқаруви бош ҳисобчиси М. Я. Азимовга онаси

МАЪСУДА аянинг

вафот этгани муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзавтойўл» концерни бошқаруви бош муҳандиси Т. Қ. Ваҳобовга отаси

АБДУҚАҲҲОР ҳожи отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Республика кўчмас мулк биржаси, Тошкент универсал кўчмас мулк биржаси директори Махаммадсобир Қодировга унинг онаси

Марҳамат АБДУЛЛАЕВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзгазлойиҳа» институти жамоаси республикамизни газлаштиришда катта хизмат кўрсатган собиқ бўлим бошлиғи

Турғун ИБРОҲИМОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент молия-иқтисод коллежи маъмурияти ва касаба уюшмаси бўлим мудири Алимов Тўлқинга онаси

ҲИКОЯТ аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ САВДОСИ!

ТАДБИРКОР ВА ИШБИЛАРМОН ЖАНОБЛАР ДИҚҚАТИГА!

Республика Кўчмас Мулк биржаси сиз - барча тадбиркор, ишбилармон йирик сармоядорларни

9 август 1996 йил соат 10.00 да

ўтказиладиган **"ТАНЛОВ САВДОСИ"**га *таклиф этади.*

САВДОГА:

1. **Тошкент вилояти, Бўстонлиқ тумани, Думалоқ қишлоғидаги 46-сонли АЁҚШ қўйилади.**
Ер майдони узоқ муддатли ижарага берилади.
Бошланғич баҳоси - 750 минг сўм.

2. **Тошкент вилояти, Пскент туманидаги 38-сонли АЁҚШ қўйилади.**
Ер майдони узоқ муддатли ижарага берилади.
Бошланғич баҳоси - 1 миллион сўм.

3. **Бухоро шаҳридаги 31-сонли КАЁҚШ ер майдони билан қўйилади.**
Ер майдони сатҳи - 3119 кв. м.
Бошланғич баҳоси - 700 минг сўм.

4. **Навоий шаҳридаги 5-сонли КАЁҚШ қўйилади.**
Ер майдони узоқ муддатли ижарага берилади.
Бошланғич баҳоси - 250 минг сўм.

АЁҚШлар ТАНЛОВ САВДОСИНИНГ ШАРТЛАРИ:

1. АЁҚШлар сотиб олинган кундан бошлаб 3 йил давомида ўз йўналиш фаолиятини сақлаши ва қайта сотилмаслиги лозим.

2. Республика ташқарисидан нефть маҳсулотларини келтиришни таъминлаш ва сотиш ҳажми йилига 2,0 минг тоннадан кам бўлмаслигини таъминлаш лозим.

3. АЁҚШлар кеча-кундуз тинимсиз ишлашини ҳамда "Хусусий АЁҚШлар ишлашини ҳамда "Хусусий АЁҚШлар иш фаолияти тўғриси"даги 1994 йил 9 июнда Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган муваққат низом ва Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 20 мартдаги қарори тартибларига риоя қилишни таъминлаш лозим.

4. Уч йил давомида АЁҚШлар фаолиятидан олинадиган соф фойданинг 50 фоизидан кам бўлмаган қисмни сарфлаган ҳолда, эстетик дидга асосланган хизмат кўрсатиш маданиятини жаҳон андозасига етказиш ва пуллик хизматлар соҳасини кенгайтириш лозим.

5.АЁҚШларнинг тозалик-маиший, эстетик жиҳатидан ва ёнғинга қарши ҳамда экологик талабларга жавоб берадиган корхонага айлантирилишини таъминлаш лозим.

6. Таклиф қилинган максимал баҳо.

"Танлов савдоси"да иштирок этиш ва барча зарур маълумотлар юзасидан Тошкент шаҳар Мустақиллик майдони 5, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитаси биносининг 3-қават, 13-хонасига мурожаат қилишингиз мумкин.

Телефонлар: 39-41-24, 39-85-46, 36-79-62, 36-15-28.

Ўзбекистон Республикасининг 5 йиллигига бағишланган

ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАН
ЧОРБОҒ БИЗНЕС СЕМИНАРЛАРИ

1996 йил август-сентябрь

Тошкент вилояти, Бўстонлиқ тумани, Чорбоғ қўрғони.
Тел./факс: (3712) 67-69-98. Тел.: (3712) 68-98-76, (274) 45-624, 44-731, 44-739.

Ташкилотчилар: *Ўзбекистон Республикаси давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни ривожлантириш Давлат комитети, Тадбиркорлар ва товар ишлаб чиқарувчилар палатаси, "Бизнес фонд", "Мадад" суғурта Агентлиги, хорижий сармоялар Агентлиги, "Чорбоғ" халқаро таълим маркази.*

Семинарлар иштирокчилари: *хусусий, ўрта ва кичик корхоналар раҳбарлари ва мутахассислари. Таклифномалар ташкилотчиларнинг туман, шаҳар ва вилоят бўлинмалари тавсиялари билан тақдим этилади.*

Семинарлар йўналишлари ва муддатлари:

Бухгалтерия ҳисоботи, солиқлар ва аудит	***1-4 август.***
Бизнес-режа, кредит, суғурта ва гаров	***8-11 август.***
Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш	***15-18 август.***
Фермер хўжаликларини ривожлантириш	***22-25 август.***
Қурилиш ва қурилиш материаллари	***5-8 сентябрь.***
Енгил ва маҳаллий саноат	***12-15 сентябрь.***
Хизмат кўрсатиш ва туризм	***19-22 сентябрь.***
Компьютерлаштириш ва информатика	***26-29 сентябрь***

Семинарда иқтисодиёт ва бизнес асослари, жаҳон ва республика иқтисоди, турли мамлакатлар ва регионлар билан ҳамкорлик имкониятлари, ҳамда ўз соҳангиздаги бозор конъюктураси ва келажаги мавзуларида лекция, суҳбат ва амалий машғулотларда қатнашишингиз мумкин бўлади. Семинар давомида бизнес клуб ва электрон биржада қатнашиш, офис анжомлари, инглиз тили, компьютер ва компьютер почтаси бўйича машғулотлар, медицина қўриги, маданий ҳордиқ, тоғ ва денгиз сайрлари учун ҳам шароитлар яратилади.

Семинар Тошкент вилояти, Бўстонлиқ миллий қўриқхонаси ҳудудидаги Чорбоғ қўрғонида ўтказилади. Йўлланма ҳақи 5940 сўм ва 1010 сўм қ.қ.с. (17%), жами 6950 сўм. Йўлланма ҳақи семинар бошланишидан икки ҳафта олдин "Чорбоғ" Халқаро Таълим Марказига ўтказилади (ҳ/р 002468569 Тадбиркорбанк Ғазалкент ш. МФО 172757505). Автобуслар ҳар бир семинарнинг биринчи куни Тошкент шаҳри, Горький метросидан 8.00 ва 12.00 да жўнайдилар.

РЕСПУБЛИКА, ВИЛОЯТ, ТУМАН ГАЗЕТАЛАРИ МУАССИСЛАРИ, ТАҲРИРИЯТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарма бошқаруви республика, вилоят, туман ҳамда кўп нусхали газеталар учун

ГАЗЕТА ҚОҒОЗИ
сотади.

Қоғознинг нархи: бир тоннаси 60 минг сўм. Йилнинг III-IV чорагида келтириладиган навбатдаги туркум учун жамғарма билан шартнома тузган ташкилотлар имтиёзли нархларда қоғоз олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Манзилимиз: Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй.
Тел: 44-37-86, 44-37-87.

ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛОВЧИ ЖАМҒАРМА БОШҚАРУВИ

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев.
Навбатчи — Ғ.Шермуҳаммад.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0319 Буюртма Г. — 0379 31671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топшириш вақти—21.00** **Таҳририятда ҳажми 7 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 20.45 1 2 3 4 5 6